

KIJK OP KUNST

Het paradijstuinje

PETER IDENBURG

Dit kleine paneeltje uit de Middeleeuwen is vol symboliek en de detaillering prachtig. De omheinde tuin symboliseert de Hof van Eden, de lusthof of de tuin van God. De mens is geroepen deze te bewerken en erover te waken. Daar valt veel meer te ontdekken dan mogelijk binnen de omvang van dit artikeltje.

Maria

De centrale figuur is Maria, die een boek leest, waarschijnlijk de Bijbel. Adam en Eva ontbreken, maar links zien wij een groepje actieve vrouwen en rechts een groepje toehorende mannen. Allen luisteren naar het Jezuskind dat de tuin met klanken van de lier vult. De linker boom, waarvan een vrouw vruchten plukt, is de boom des levens. De mannen staan bij de boom van de kennis van goed en kwaad.

Geneeskragtige bloemen

Op de muur en in de bomen staan twaalf vo-

gels, waaronder een ijsvogel, koolmees, goudvink, wielewaal en specht. In de tuin staan veel geneeskrachtige bloemen, onder andere lelies, rozen, viooltjes, goudsbloemen, irissen en aardbeien. Rechts beneden een overwonnen draakje en een geketende aap.

Schoonheid van het alledaagse

De kunstenaar opent onze ogen voor de schoonheid van de alledaagse werkelijkheid. Zoals het in de hemel is, zo kan het ook op aarde zijn. Als God hier zou wandelen in de koelte van de avondwind, zou hij zeker zien dat het goed was. De natuur is een levend symbool van de menselijke ziel die als een tuin verzorgd en onderhouden moet worden.

Waar te zien?

Het schilderij hangt in het Stedelijk Museum van Frankfurt am Main, maar was in 2013 te zien op de tentoonstelling *De weg naar Van Eyck* in Museum Boijmans van Beuningen te Rotterdam.

Meer lezen? *Het Frankfurter Paradijstuinje*, Eva Mees-Christeller, ABC Wegwijzer 10, ISBN 90 73310 52 0

Het Paradijstuinje, onbekende meester, ca. 1413.

Verborgene wijsheid in het Bijbelboek Jonah

Tekeningen in pastelkrijt van Juke Hudig

PETER IDENBURG

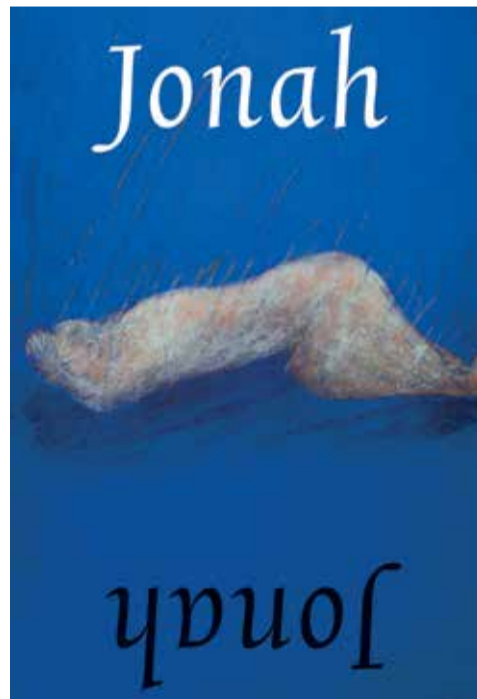
Juke Hudig is beeldend kunstenaar en toont in haar tekeningen virtuoze beheersing van het werken met pastelkrijt. Ze publiceerde een tiental boeken, waaronder *Dante's Divina Commedia* en *Christoforus, de legende van een heilige*. Verhalen waarin een dieperliggende betekenis wordt geopenbaard, een verborgen wijsheid. Voor haar nieuwste boek verdiepte zij zich in het Bijbelverhaal Jonah.

Het Bijbelboek Jonah is een van de kortste verhalen uit het Oude Testament; het oogt eenvoudig, maar blijkt complex en mysterieus. Jonah gaat een inwijdingsweg. Hij wordt geroepen, maar loopt er voor weg. Opgeslokt door een vis, wordt hij in de diepste duisternis opnieuw door God geroepen. 'Sta op en ga naar Nineve'. Hij gaat op weg, verlost de stad en, nadat hij alles heeft geofferd, wordt hij herboren als volledig nieuw mens. In 55 pastels tekende Juke Hudig de 'zoektocht van de ziel', vurig en verstild.

Wat een prachtig boek is dit geworden en wat een indrukwekkend blauw omslag.

'Jonah ligt in diep ultramarijn op het omslag, tussen bovenwereld en onderwereld. Ik noem die kleur 'heilig blauw'. Een kleur die ik maar weinig kan gebruiken. Hij opent een ruimte van een andere orde; niet van de tastbare werkelijkheid. Mijn tekenen gaat zijn eigen weg. Soms weet ik niet meer precies wat ik gedaan heb. Ik begeef mij dan in de symbolische werkelijkheid, de zielenwerkelijkheid. Daar worden mensen door mijn tekeningen geraakt.'

Dit is zonder twijfel het mooiste boek dat je maakte sinds je in 1994 aan de hand van teksten begon te

Jonah ligt in diep ultramarijn op het omslag.

werken. Maar het is ook het meest complexe verhaal.

'Ik heb maandenlang intensief in mijn atelier aan dit boek gewerkt. Net zo lang zoeken tot dat het beeld de woorden draagt en de taal het beeld laat spreken. Woord en beeld vallen dan samen. Met het boek Jonah kwam ik voor het eerst in aanraking in de zomer van 2010, toen ik een kabbalistische studieweek volgde van de godsdienstfilosoof Daniël van Egmond, die de oudtestamentische tekst aanvult met oude Hebreeuwse teksten, de *midrasj*. Het boek Jonah vertelt over de diepste hellen en de hoogste hemelen. Als Jonah overboord wordt gegooid en opgeslokt door de vis, stijgt hij tegelijkertijd hemelwaarts. Dat is een oerwet, die zeker op Jonah van toepassing is. Je kunt nooit in de diep-

ste hel verkeren zonder verbonden te zijn met de hemel. Hij moet een rechtvaardige worden en profeet zijn, een brug tussen hemel en aarde. Ik herken mij wel in het verhaal van Jonah en kan mij verbinden met de manier waarop Daniël van Egmond het verhaal interpreteert. Geroepen worden, maar wegstijgen. Verstrikt raken in het diepste duister, benauwenis. De pijnlijke omvormingen, het eeuwig zoeken naar de juiste verhouding, het evenwicht, het midden. Elke dag weerstand overwinnen.'

Bij het woord 'pastels' denk ik aan lichte en zachte kleuren, maar dat blijkt allerminst het geval.

'Pastel is puur pigment met krijt verbonden; een soort oerstof. Het is vuur dat lichtgevend, direct en explosief werkt. Maar je kunt er ook heel verstillend mee tekenen. Beide horen bij mij. Papier moet kunnen ademen. Ik wrijf nooit in een tekening, omdat de poriën van het papier open moeten blijven. Hoe duister de tekening ook, het licht worstelt zich er op een of andere manier altijd doorheen. De essentie in een pastel is het licht dat van binnenuit straalt.'

Door dit intensieve proces van tekenen ben je een persoonlijke scholingsweg gegaan. Hoe kunnen anderen een vergelijkbare ervaring opdoen zonder zo'n lange weg te gaan?

'Ik herken veel van mijn visioenen in de mythische wereld van de Franse schilder Odilon Redon. Hij was lange tijd mijn inspiratiebron. Ik leefde in die droomwereld, die verder gaat dan de zintuiglijke werkelijkheid. De Engelsen hebben daar zo'n prachtig woord voor: *beyond*. Het is de wereld van de ziel met haar wonderbaarlijke schoonheid, maar ook met haar angstaanjagende onveiligheid. Jonah is in contact met het goddelijke, maar toch is hij geworteld in onze aardse werkelijkheid. Dat is wat velen verlangen, zeker in deze tijd. Ik denk dat die scholing ook kan worden ervaren door rustig en

intensief kijken of door meditatie. De tekeningen kunnen daarbij inspiratiebron zijn. Uiteindelijk moeten wij allemaal de weg gaan die Jonah ging. Ieder van ons is een Jonah. Zoals de wereld om ons heen, met al zijn narigheid en gekte, Nineve is. Als mens gaan we door diepe dalen, maar we hebben de mogelijkheid ons te verbinden met het goddelijke.'

Beeldend kunstenaar Juke Hudig aan het werk.

Het boek *Jonah*, pastels van Juke Hudig, met een beschouwing van Daniël van Egmond is te bestellen via nachtwind.nl. Voor meer informatie over Juke Hudig jukehudig.nl. Een expositie van haar werk of een lezing bij u in de kerk? Neem contact op via info@jokehudig.nl